

Vlaams
Parlement

ingediend op **1369** (2017-2018) – Nr. 3
6 augustus 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Jan Durnez en Koen Daniëls

over het voorstel van resolutie

van Steve Vandenberghe, Caroline Gennez, Tine Soens en Katia Segers

betreffende het versterken van directeurs
in het basisonderwijs

en over het voorstel van resolutie

van Steve Vandenberghe, Caroline Gennez, Tine Soens en Katia Segers

betreffende het versterken van leerkrachten
in het basisonderwijs

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Ann Brusseel, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

- 1369** (2017-2018) – Nr. 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag van de hoorzittingen
1374 (2017-2018) – Nr 1: Voorstel van resolutie
– Nr. 2: Verslag van de hoorzittingen

INHOUD

1. Toelichting door Steve Vandenberghe, eerste indiener	4
1.1. Voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs.....	4
1.2. Voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs.....	6
2. Bespreking	7
3. Stemmingen.....	16
3.1. Stemming over het voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs	16
3.2. Stemming over het voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs.....	16
Gebruikte afkortingen.....	17

Op 18 januari en 5 juli 2018 besprak de Commissie voor Onderwijs het voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs en het voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs. Op 31 januari en 22 februari 2018 vonden hoorzittingen plaats over deze voorstellen van resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1369/2).

1. Toelichting door Steve Vandenberghe, eerste indiener

Steve Vandenberghe schetst dat de twee voorstellen van resolutie het gevolg zijn van heel veel gesprekken die hij de voorbije twee jaar, vooral in West-Vlaanderen, heeft gevoerd met directeurs, leerkrachten en andere onderwijsactoren.

De twee voorstellen van resolutie geven volgens het lid een zo volledig mogelijk beeld van wat er op het werkveld leeft.

De indieners beseffen dat niet alle voorstellen onmiddellijk en in hun geheel kunnen worden uitgevoerd. Bepaalde voorstellen hebben geen budgettaire impact en zijn van organisatorische aard, terwijl andere wel budgettaire gevolgen hebben.

De spreker weet dat het werkveld niet verwacht dat alles snel wordt uitgevoerd, maar er wordt wel een signaal van het parlement verwacht dat de situatie wordt aangepakt.

1.1. Voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs

Over dit thema werd al veel gedebatteerd, stelt het lid, en alle fracties zijn van mening dat initiatieven nodig zijn. Door alle discussies over onderwijsdossiers loopt volgens de spreker een rode draad: het is niet mogelijk een sterke school te ontwikkelen zonder een sterke directeur.

Directeurs in basisscholen spelen een cruciale rol en moeten enthousiast aan het hoofd staan van hun school, maar ze kunnen die rol niet optimaal invullen omdat ze overbevraagd worden. Het is voor directeurs dikwijls heel moeilijk om alles te combineren, waardoor het uitvalcijfer heel hoog is.

Als het de overtuiging is dat schooldirecteurs de kans moeten krijgen om scholen vorm te geven – wat volgens de spreker alle fracties willen – moeten directeurs meer ondersteund worden om een slagkrachtiger beleid te kunnen voeren. Bij het maken van keuzes moet de aandacht eerst gaan naar de directeurs in het basisonderwijs, meent *Steve Vandenberghe*.

Het voorstel van resolutie somt maatregelen op voor de langere termijn, maar er moet nu een ambitieus, maar realistisch signaal worden gegeven. Het wordt dus een evenwichtsoefening, meent de spreker. Daarom doet hij een oproep om partijgrensoverschrijdend een kader te creëren voor de directeurs, wat ook ten goede zal komen aan de leerkrachten en de leerlingen.

De spreker verwijst naar het cijfermateriaal in de toelichting van het voorstel van resolutie, dat aanleiding gaf om de voorstellen te formuleren. Hij stipt daarbij genderevenwicht, leeftijd, het vroegtijdig stopzetten van de functie, de ziektecijfers bij basisschooldirecteurs en de aanvullende lesopdracht aan.

De juiste persoon moet op de juiste plaats terechtkomen, benadrukt de spreker, maar dat is niet altijd evident. Zo wordt bij ziekte van een directeur dikwijls een leerkracht aangesteld om de opdracht tijdelijk waar te nemen, maar die periode

duurt soms heel lang. Probleem is dat die vervanger niet altijd de juiste competenties heeft.

Starten als directeur is sowieso al moeilijk, wat blijkt uit het aantal dat al na enkele jaren uitvalt, aldus de spreker.

De juiste persoon op de juiste plaats zetten, start bij een goede selectie. Duidelijkheid over de job en een goede opleiding en begeleiding, dus een goed hr-beleid, zijn cruciaal. Maar op dat vlak kan het beter in het onderwijs, meent het lid. Scholengroepen en -gemeenschappen worden onvoldoende ondersteund, zodat er geen coherent hr-beleid is, wat nefast is om de juiste personen op de juiste plaatsen te krijgen.

De competenties om een school goed te besturen, zijn niet dezelfde als die om een klas goed te leiden. Goede leerkrachten zijn dus niet automatisch ook goede directeurs. De indieners pleiten voor een apart beroepsprofiel voor directies, waarin taken en verwachtingen van de schooldirecteur geëxpliciteerd worden.

Ook het debat over de zijinstroom moet worden gevoerd. Zijinstromers kunnen soms zorgen voor een nieuw elan en een nieuwe kijk op de school.

Door binnen een scholengroep of -gemeenschap de taken tussen verschillende directeurs te verdelen, kunnen volgens het lid ook stappen vooruit worden gezet. Het heeft dus niet altijd met budget te maken. In een scholengroep werken directeurs samen. Men moet het aandurven om de muren te slopen en te kijken naar de competenties van de directeurs en de taken daarop af te stemmen. In elke school is er een directeur, maar er zijn voldoende digitale middelen, waardoor men niet op verschillende plaatsen aanwezig moet zijn om beleid te voeren.

Om scholen te overtuigen van deze aanpak is wederom ondersteuning en begeleiding nodig.

Veel scholengroepen centraliseren taken, geeft het lid mee, bijvoorbeeld preventie en welzijn op het werk en financiën. Maar dat blijft een druppel op een hete plaat, want de directeurs blijven instaan voor alle andere taken.

Inzake opleiding en vorming stelt Steve Vandenberghe dat er niet alleen nood is aan vorming en opleiding van directeurs voor ze starten. Voor beginnende directeurs moet die ondersteuning blijven, maar daarvoor beschikken ze helaas niet over de nodige tijd of scholengroepen en -gemeenschappen zetten er onvoldoende middelen voor in.

Elke onderwijskoepel organiseert wel vorming, maar elk op een eigen manier en er zijn veel veranderingen. Er is geen coherent systeem, maar dat is volgens de spreker wel een voorwaarde om de directeurs professioneel te laten werken.

De indieners pleiten ervoor om een beroepsprofiel uit te schrijven en een beroepskwalificatiedossier op te stellen voor directeurs. Zo wordt ook gezorgd voor een correcte verloning.

De spreker gaat ook nog in op de nascholingsmiddelen, waarvoor er een onevenwicht is tussen secundair onderwijs en basisonderwijs. Er moet ook worden nagegaan of de middelen op een adequate manier worden gebruikt.

Steve Vandenberghe merkt op dat directeurs en leerkrachten die een opleiding moeten volgen niet altijd weg kunnen uit de school omdat er geen vervangers

zijn. Het gaat dus niet enkel over de omvang van de middelen, maar zeker ook over verfijningen van de inzet.

Een goede directeur moet vele talenten bezitten, maar er komen nog te veel taken bij de directeur terecht die eigenlijk niet voor hem/haar zijn bestemd. Coachen en beleidsvoerend vermogen zijn kerntaken van de directeur, maar hij/zij moet over voldoende tijd beschikken om zich daarmee bezig te houden.

Schaalvergroting is volgens de spreker nodig, want daardoor wordt een functionele taakverdeling gemakkelijker.

Voor het secundair onderwijs is een coördinerend directeur decretaal in het kader vastgelegd. Voor het basisonderwijs is dat niet het geval. Als men kiest voor een coördinerend directeur komen de middelen uit de algemene administratieve enveloppe, waardoor er minder uren ter beschikking zijn voor administratieve ondersteuning. De indieners pleiten dus voor een coördinerend directeur in het basisonderwijs.

Een gelijke en voldoende verloning is een ander belangrijk aandachtspunt. De arbitraire grens in leerlingenaantallen om het loon van de directeur te bepalen, is volgens de spreker niet correct. Alle directeurs doen dezelfde taken en hebben dezelfde verantwoordelijkheden. Een gelijke verloning is dan ook niet meer dan billijk.

Steve Vandenberghe benadrukt dat uit de gesprekken die hij heeft gevoerd met directeurs blijkt dat zij prioriteit geven aan een betere ondersteuning van de scholen, voor een hogere verloning. Maar de ongelijke verloning tussen directeurs moet wel zo snel mogelijk weggewerkt worden.

Tot slot wijst het lid erop dat overleg met de sociale partners nodig is, maar stelt dat ook het parlement zijn verantwoordelijkheid moet nemen, zodat een kader voor de directeurs wordt ontwikkeld.

Deze context geeft aanleiding tot veertien vragen aan de Vlaamse Regering. De indieners zijn zich ervan bewust dat niet alles snel uitgevoerd kan worden en dat moet worden gedebatteerd over het budgettaire kader.

Steve Vandenberghe stelt voor om tijdens een hoorzitting de prioriteiten van de betrokken actoren te bespreken, met als doel om over de partijgrenzen heen een gezamenlijk document op te stellen. Pas dan wordt aan het werkveld het signaal gegeven dat het thema iedereen na aan het hart ligt.

1.2. Voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs

Dit voorstel van resolutie heeft natuurlijk een nauwe band met het voorstel van resolutie over de directeurs, benadrukt de spreker.

Ook dit voorstel van resolutie kwam tot stand op basis van gesprekken en het verzamelde cijfermateriaal.

Om in het lerarenkorps een gezonde mix tussen mannen en vrouwen te garanderen, is blijvende aandacht nodig voor het genderonevenwicht.

Het lid verwijst naar de diverse elementen die in de toelichting van het voorstel van resolutie aan bod komen: vastbenoemde en niet-vastbenoemde leerkrachten, TADD-leerkrachten en de niet-werkende werkzoekenden met beroepsaspiratie leerkracht. Deze punten tonen de problemen voor de mensen op het werkveld

aan. Het door sp.a voorgestelde loopbaantraject met drie fasen – startbaan, zenitbaan en landingsbaan – kan volgens de spreker soelaas brengen.

Het ziekteverzuim is aan de vorige problemen gerelateerd. Werkonzekerheid en overbelasting drijven de afwezigheden omhoog. Planlastvermindering is dan ook heel hard nodig, aldus de spreker. Er zijn hiervoor al stappen gezet, maar op de werkvloer merkt men daar nog te weinig van. Scholen zijn nog te veel gefocust op de gegevens die nodig zijn voor de inspectie, op outputgegevens, cijfers enzovoort. Heel dat systeem zorgt voor een gigantische druk op de leerkrachten. Er zijn flankerende maatregelen en begeleiding nodig, zodat scholen de planlastvermindering echt kunnen aanpakken.

Op het vlak van het M-decreet is er nog werk en ook de gelijkstelling van de werkingsmiddelen voor kleuter- en lager onderwijs is nodig, merkt het lid op.

Meer transparantie in de vacatures is eveneens nodig. Een platform waar leerkrachten voor heel Vlaanderen een overzicht kunnen vinden van alle vacatures, moet een betere afstemming mogelijk maken tussen de scholen die zoeken naar leerkrachten en leerkrachten die geen werk vinden. Er zijn natuurlijk geografische verschillen, beaamt het lid, maar verfijning is zeker mogelijk.

De spreker gaat nog in op de basisscholen met een leermeester lichamelijke opvoeding. In het kleuteronderwijs geldt de verplichting, met toekenning van uren, om twee uur in te roosteren voor lichamelijke opvoeding. In het lager onderwijs is dat niet het geval. Uren lichamelijke opvoeding moeten dus veelal uit het lestijdenpakket komen. Dat is niet mogelijk met grote klassen en dan moeten de leerkrachten zelf lichamelijke opvoeding geven. Het lid pleit dus voor gekleurde uren lichamelijke opvoeding, ook in het lager onderwijs.

Er is ook een gebrek aan uren kinderverzorging, oppert de spreker. De inspectie stelt dat de lesuren oordeelkundig gebruikt moeten worden. Maar in de eerste kleuterklas wordt veel tijd besteed aan sanitaire activiteiten. De uren kinderverzorging zijn dus cruciaal voor de kwaliteit van ons onderwijs, meent Steve Vandenberghe.

Inzake problematische opvoedingssituaties en problematische afwezigheden, is de rol van de brugfiguren al besproken. Ook gemeenten en steden kunnen een rol spelen, maar het Vlaams Parlement kan wel het signaal geven dat werken met brugfiguren goede resultaten levert.

Al deze aandachtspunten geven aanleiding tot negen vragen aan de Vlaamse Regering. Maar ook voor dit voorstel van resolutie beseffen de indieners dat niet alles onmiddellijk uitgevoerd kan worden.

Steve Vandenberghe hoopt dat de meerderheid de uitgestoken hand zal aannemen, om samen een leidraad uit te schrijven voor de volgende jaren en dat aan de leerkrachten en directeurs de boodschap gegeven kan worden dat de Commissie voor Onderwijs beseft dat zaken bijgestuurd moeten worden.

2. Bespreking

Als eerste indiener acht *Steve Vandenberghe* het in dit stadium niet nodig om de inhoud van de voorstellen van resolutie nogmaals toe te lichten. Dat is immers reeds gebeurd in een eerdere zitting en daarenboven zijn veel van de in deze twee voorstellen van resolutie vervatte elementen ook al met grote regelmaat – onder andere via vragen om uitleg – aan bod gekomen in deze commissie. Alle commissieleden mogen dan ook geacht worden genoegzaam bekend te zijn met de inhoud van de hier vandaag opnieuw voorliggende voorstellen van resolutie.

Dit belet natuurlijk niet dat hij als hoofdindieners van de voorstellen van resolutie desgevraagd gaarne bereid is om eventuele bijkomende vragen vanuit de commissie te beantwoorden.

Het lid acht het daarnaast ook opportuun om de commissieleden te attenderen op het feit dat de teksten van de voorstellen van resolutie het resultaat zijn van een groot aantal gesprekken met het werkveld. Ook benadrukt hij dat men zich er bij sp.a terdege van bewust is dat niet alles in één keer zal kunnen worden uitgevoerd. Het zal integendeel zaak zijn om deze kwestie zo planmatig mogelijk aan te pakken, en dan nog zal het allicht wel enkele jaren duren om alles ten uitvoer te leggen. Daarna wijst hij erop dat hij, samen met zijn fractie, de partijen van de meerderheid ruim de tijd gegeven heeft om in overleg te treden over de voorstellen van resolutie. Via commissievoorzitter Kathleen Helsen werd er steeds weer uitstel gevraagd om de zaak te bespreken en overleg te voeren tussen de meerderheidspartijen. Bedoeling zou geweest zijn om tot een tegenvoorstel onder de vorm van een nieuwe tekst te komen, op basis waarvan er onderhandeld zou kunnen worden om desgevallend tot een gezamenlijk voorstel van resolutie te komen. De spreker meent dat een dergelijk door allen gedragen voorstel van resolutie een zeer goed signaal geweest zou zijn naar alle mensen die in het onderwijsveld werken en die vanuit de politieke wereld echt een dergelijk signaal verwachten. De betrokkenen willen minstens een begin van antwoord voor hun vele problemen horen vanwege de politiek.

Steve Vandenberghe heeft dan uiteindelijk, na vele momenten van uitstel, het signaal gekregen van de voorzitter om de beide voorstellen van resolutie nu toch opnieuw te laten agenderen op de laatste zitting van de Commissie voor Onderwijs in dit zittingsjaar. Zijns inziens kan dit twee dingen betekenen. Bij ontstentenis van een tegenvoorstel zou dit kunnen betekenen dat de meerderheidspartijen het volledig eens zijn met de ingediende voorstellen van resolutie. Maar dit lijkt hem onwaarschijnlijk. Nochtans wilde de spreker hier geen politiek spel rond spelen. Daarvoor waren de thema's immers te belangrijk. Vandaar ook zijn bereidwilligheid om de meerderheid alle tijd te geven om met elkaar in overleg te treden. Op die manier heeft hij vijf, zes tot zelfs zeven keer uitstel verleend aan de commissievoorzitter, die het meerderheidsoverleg hierover trok. Aangezien er finaal geen bezwaar meer was tegen het opnieuw agenderen van de twee voorstellen van resolutie, zal het het lid benieuwen welke houding de meerderheidspartijen hic et nunc in deze zullen aannemen. Hij drukt daarbij de hoop uit dat men zich achter zijn voorstellen zal scharen, waardoor er, zoals gezegd, een krachtig signaal gegeven kan worden aan het werkveld dat er verdere stappen – er is ondertussen al een en ander op gang gebracht door de minister – zullen worden gezet. Alternatief drukt hij de vrees uit dat zijn voorstellen door de meerderheid zullen worden verworpen, wat niet alleen een zeer negatief signaal zou zijn naar het werkveld toe, maar wat ook niet correct zou zij vis-à-vis de sp.a-fractie die zich in deze zeer welwillend en zeer geduldig heeft opgesteld. Hij is dan ook hoogst benieuwd naar het standpunt van de meerderheid in deze.

Als waarnemend commissievoorzitter laat *Koen Daniëls* opmerken dat hij maar net voor de aanvang van de zitting gevraagd werd om de reguliere commissievoorzitter, Kathleen Helsen, te vervangen die wegens ziekte niet aanwezig kan zijn op deze bijeenkomst. Hijzelf heeft alleszins geen weet of kennis van de gesprekken die het lid gevoerd heeft met de commissievoorzitter en heeft ook geen zich op de redenen voor de specifieke agendasetting. De voorzitter was binnen de meerderheid ook zowat de trekker van dit dossier. Hij heeft in deze geen verdere info van haar ontvangen. Mogelijks is dat wel het geval bij de hier aanwezige collega's uit haar fractie. Dat zal allicht moeten blijken uit de verdere discussies.

Kathleen Krekels onderstreept eerst en vooral dat de N-VA-fractie het volmondig eens is met het gegeven dat er dringend werk gemaakt moet worden van de versterking van de directeurs in het basisonderwijs en van het basisonderwijs in het algemeen. Daar moeten zeker nog extra zaken in orde worden gebracht. Een aantal elementen die in de voorliggende voorstellen van resolutie naar voor worden geschoven als zijnde belangrijk, zijn dat ook voor de N-VA. Zo is er inderdaad dringend nood aan gelijkschakeling van het kleuter- en lager onderwijs. De minister heeft daarvoor al een eerste aanzet via de 10 miljoen euro die daar dit jaar al extra in wordt geïnvesteerd. Dat is een eerste stap in de goede richting, hoewel de N-VA vindt dat de financiering van kleuter- en lager onderwijs nog verder naar elkaar toe moet groeien. De omkadering in het kleuteronderwijs moet verder worden versterkt. Dit met het oog op meer kinderverzorging, het verstrekken van extra zorg en andere zaken meer. Ook moeten er middelen worden geheralloceerd in functie van de directeurs in het basisonderwijs. Die middelen moeten prioritair worden ingezet voor ondersteuning in de school zelf. Het lid benadrukt dat bij verschuiving van middelen of bij vrijmaken van extra middelen om ondersteuning te bieden voor de directeurs in de basisschool, die middelen moeten gaan naar administratieve ondersteuning, naar pedagogische taken, naar beleidsmatige taken. Voor N-VA mag dat extra geld zeker niet meer gaan naar draken van overeenkomsten, zoals de recente cao XI er in hoge mate een is. Alle middelen die men kan vrijmaken moeten echt gaan naar administratieve, pedagogische en beleidsmatige taken. Dat is ook waarnaar de directeurs nadrukkelijk vragen.

De voorstellen van resolutie gewagen daarnaast ook van professionalisering. In een dergelijke vraag naar een doorgedreven professionaliseringsbeleid voor het personeel van het basisonderwijs kan de N-VA zich insgelijks terugvinden. Ook qua minimale bekwaamheidseisen voor directeurs, en qua directeursopleidingen, moet er voldaan worden aan de premissen van een modern, hedendaas hr-beleid. De spreekster wijst er daarbij nog op dat in de hoorzitting die aan deze voorstellen van resolutie werden gewijd, uitdrukkelijk werd gesteld dat het perfect mogelijk is om opleidingen te bieden aan directeurs, buiten het circuit van de opleidingen die de onderwijsverstrekkers nu zelf al voorzien. N-VA is zeker voorstander van een gedegen opleiding voor directeurs, kwestie dat er goed gevormde en sterke mensen terechtkomen op een zeer belangrijke plaats in ons onderwijs.

Daarnaast is het voor N-VA al even cruciaal dat alle ingezette middelen – de middelen die er nu al zijn en die er eventueel nog zullen bijkomen – ook effectief worden ingezet ten behoeve van de ontwikkelings- en leerprocessen van de kinderen in de school en in de klas. Dat is waar die middelen thuishoren. De N-VA zal niet ophouden dit te benadrukken. De middelen moeten ten goede komen aan de leerkracht, aan het kind, in de klas en op de klasvloer.

Als lid van de meerderheid weet N-VA dat de Vlaamse Regering werkt aan een plan basisonderwijs. In het verlengde daarvan heeft haar fractie dan ook besloten dat het voorbarig zou zijn om mee te gaan in de voorliggende voorstellen van resolutie. *Kathleen Krekels* benadrukt daarbij dat dit geenszins betekent dat haar fractie het principieel oneens zou zijn met de in de resoluties opgenomen standpunten. In de basisprincipes kan men zich zelfs zeer wel terugvinden. Maar de manier waarom men bepaalde zaken wil bereiken, is niet de manier waarop N-VA dat zou doen. Tevens heeft men als meerderheid besloten om geen voorafname te doen op het plan basisonderwijs dat er sowieso zit aan te komen. In dat plan van de minister zal het, zoals gezegd, van primordiaal belang zijn dat de versterking van de directeurs daar plaatsvindt waar ze het echt nodig hebben. Ze moeten reële extra ondersteuning krijgen. Idem voor de leerkrachten. Alle middelen moeten worden ingezet op de klasvloer, voor die leerkracht, voor die school in het algemeen en – op de eerste plaats – voor dat kind. Daarom gaat

N-VA niet mee in de voorstellen van resolutie, maar wel in de erin vervatte principes.

Jos De Meyer verwijst naar de diverse tussenkomsten die hij in het verleden reeds gehouden heeft rond dit thema. Hij zal hic et nunc niet alles herhalen, maar zal kort en bondig zijn standpunt over de voorstellen van resolutie formuleren. Hij onderstreept daarbij vooreerst dat de ondersteuning van het basisonderwijs voor CD&V een voortdurende bekommernis vormt. Wat dat betreft is hij al meermaals de tolk geweest van de CD&V-fractie, en dat niet enkel in deze legislatuur, maar ook in de vorige legislaturen. Wat dat laatste betreft wijst hij erop dat er in de lopende legislatuur, in tegenstelling tot de vorige legislaturen, wel degelijk al een aantal positieve maatregelen zijn genomen. Hij denkt daarbij aan de lerarenplatforms, aan de vrijstelling of vermindering van lesopdracht voor directeurs, aan de gelijkschakeling van de lonen van de directeurs en aan de eerste stap die gezet werd inzake de gelijkschakeling van de werkingsmiddelen van het kleuter- en het lager onderwijs.

Een volgend punt dat de spreker wil aanhalen is de bespreking met de minister die er in deze commissie is geweest op 26 april jongstleden (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2017-18, nrs. 1551, 1639, 1661, 1669, 1674 en 1684). Uit het door de minister verstrekte antwoord heeft het lid begrepen dat de minister drie grote blokken zag inzake haar actieplan basisonderwijs. Een eerste blok betreft de historische ongelijkheid qua werkingsmiddelen tussen kleuter- en lager onderwijs, een tweede blok betreft maatregelen over de schoolorganisatie, en dan met name over de organisatie binnen de school waar al heel wat mogelijk is, en een derde blok betreft maatregelen met betrekking tot de leerkracht in de klas en wat daar extra nodig is. Dat waren de drie grote luiken die de minister voorzag in haar plan van aanpak.

In het licht daarvan, moge het duidelijk zijn dat CD&V erop hoopt dat er nog deze legislatuur een actieplan basisonderwijs komt, dat zelfs legislatuuroverschrijdend mag zijn. Waarbij het lid, op persoonlijke titel, de hoop uitdrukt dat bij de begrotingsbesprekingen in het najaar, hoe dan ook nieuwe middelen gevonden zullen worden voor de ondersteuning van het basisonderwijs. Rekening houdend met wat hij verneemt van het veld en ook terugkijkend op de hoorzittingen die over deze voorstellen van resolutie zijn doorgegaan, lijkt één van de grote prioriteiten de administratieve omkadering te zijn. Hij vertrouwt erop dat op dat vlak zeker al een aantal stappen gezet zullen worden.

Jo De Ro heeft er alle begrip voor dat de voorliggende initiatieven werden ingediend in de hoop een aantal zaken in beweging te kunnen zetten. Of resoluties wel het beste middel zijn om zaken in beweging te brengen, laat hij daarbij nog in het midden.

Als hij terugblijkt op het parcours dat tot nog toe werd afgelegd, stelt hij vast dat deze regering richting kleuter- en lager onderwijs en richting directies al een aantal belangrijke stappen heeft gezet. Het gaat daarbij zeker niet louter om opsmuk. Hij somt op: de lonen van de directies, het lesvrij maken van een groot deel van de betrokkenen, aanpassingen richting kleuter en de financiering daarvan, de anderstalige kleuters, het feit dat de afgesproken jaarlijkse groei van de SES-middelen die voornamelijk in kleuter- en lager onderwijs terecht komen is gehonoreerd.

Voor Open Vld is het belangrijk dat daar nog een aantal concrete zaken zouden bijkomen. Hij stelt zich wat dat betreft op dezelfde lijn als de collega's van de andere meerderheidsfracties. In het actieplan basisonderwijs dat – vooralsnog achter de schermen – vorm aan het krijgen is, moeten nog extra stappen gezet worden richting kleuteronderwijs. De lat moet gelijk gelegd worden met het lager

onderwijs. Maar ook heel specifieke zaken, zoals het – destijds door Marleen Vanderpoorten ingevoerde – ambt van kinderverzorger, moeten extra aandacht en middelen krijgen. Voor mensen die met de allerjongste kindjes worden geconfronteerd is dit immers een belangrijke hulp op het terrein. Er moet dus verder bekeken worden hoe de zorg voor de jongste kinderen het best georganiseerd kan worden. Dit ook mee in het licht van de initiatieven tot verlaging van de leerplichtleeftijd. Dat laatste zit niet vervat in het actieplan basisonderwijs maar ligt wel voor op federaal niveau, met een vraag naar Vlaams advies. Binnen de Vlaamse bevoegdheden is immers zowat alles gedaan – sinds Frank Vandenbroucke tot nu – om dat percentage van inschrijvingen en aanwezigheden op te drijven. Open Vld gelooft zeer sterk dat een leerplichtverlaging van 5 tot 3 jaar ons nog verder kan brengen op dat pad.

Bij de directies is er een grote verzuchting – die zijn fractie wil honoreren – naar administratieve ondersteuning, naar opleiding en naar onafhankelijkheid. Naar aanleiding van de hoger reeds genoemde hoorzittingen werd door Open Vld nogmaals herhaald dat de directies een vaste stem zouden moeten hebben in het sociaal overleg. Ze vormen een veel te belangrijke groep om maar sporadisch geconsulteerd te worden. Hoe men zulks moet organiseren, laat de spreker over aan de uitvoerende macht, zolang men maar een formule vindt waarin de tussenpositie die de directeurs innemen tussen inrichtende macht en personeel verzilverd ziet met een belangrijker stem in het kapittel. Dat is voor hem de logica zelf.

Open Vld wil in het plan basisonderwijs verder ook de nodige aandacht voor de opleiding en de vorming van eenieder die in het basisonderwijs potentieel in aanmerking komt om met kinderen rond taal te werken. Het lid heeft het daarbij in de eerste plaats over Nederlands (zoals allicht ook de andere fracties voorstaan), maar ook over andere talen. Met betrekking tot dat laatste moet het hem van het hart dat hij nog maar relatief recent stootte op een interne nota van een grote onderwijsspeler, waarin aan basisscholen ten stelligste wordt afgeraden om te doen wat er decretaal bepaald is, met name dat kinderen ook al binnen het curriculum vroeger mogen beginnen met Frans, Duits en Engels. Binnen de vrijheid van onderwijs vormt zoiets, volgens het lid, toch wel het opzoeken van de grenzen om iets te contesteren dat het Vlaams Parlement heeft beslist. In het licht hiervan meent hij dan ook dat er vanuit het Vlaams Parlement en vanuit de Vlaamse Regering een tandje zou moeten worden bijgestoken om leerkrachten en directies die daar wel voor gewonnen zijn beter te ondersteunen. Dat zou een taak moeten zijn van pedagogische begeleiding. Dat de decreetgever de scholen de vrijheid gelaten heeft om dat te doen, mag geen vrijbrief zijn voor actieve en uitdrukkelijke tegenwerking van scholen die willen gebruikmaken van die vrijheid.

Concluderend stelt Jo De Ro dat voor Open Vld de resultaten boven enig ander middel – zoals een resolutie – gaan. Zijn fractie zal blijvend aandacht hebben voor die resultaatgerichtheid en rekent er ook op dat ze daar door de oppositie het komende jaar op afgerekend zal worden. Er is dus geen sprake van afstel, noch uitstel. Afspraak dus bij de begrotingsbesprekingen in de maanden oktober en november, over wat er dan effectief binnen deze ruime Vlaamse meerderheid beslist zal zijn en over de middelen die daarvoor zullen worden uitgetrokken vanaf de begroting voor 2019.

Koen Daniëls wil nog enkele elementen in de discussie inbrengen, die nog niet aan de orde zijn geweest. Vooreerst constateert hij dat het hier in eerste instantie een centenkwestie betreft. Hij drukt dienaangaande zijn bezorgdheid uit over het feit dat – sinds de zesde staatshervorming – de zogenaamde 'Lambermont-turbo', die Vlaanderen op basis van zijn leerlingenaantal een boost moest geven, uit de nieuwe Financieringswet (bijzondere wet van 16 januari 1989

betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten) is geschreven, net op het moment dat hij die boost ging geven aan het Vlaamse onderwijs. De partijen die toen de Financieringswet hebben goedgekeurd, moeten goed beseffen over hoeveel miljoenen het hier ging. Ware dit niet gebeurd, dan had Vlaanderen al aan het begin van deze legislatuur over die middelen beschikt en had het die in het basisonderwijs kunnen investeren. Jammer genoeg is er afgezien van die Lambermont-turbo. De partijen die nu stormlopen voor meer middelen voor het basisonderwijs, zouden nu dus best even terugdenken aan hun collega's die toen die Lambermontturbo uit de Financieringswet hebben gehaald.

Een tweede opmerking sluit enigszins aan bij wat daarnet reeds door Jo De Ro werd aangehaald, maar werd door N-VA in het verleden ook al herhaaldelijk onder de aandacht gebracht. De tijd en de energie die in het onderwijs verloren gaan door de koepels- en nettenstrijd – waarvan de problemen met de ondersteuningsnetwerken in het kader van het M-decreet een goede illustratie zijn – maakt de situatie voor veel directeurs er totaal onoverzichtelijk op. Sommige zaken krijgt men echt niet meer uitgelegd. Hoe koepel- of netgebonden directeurs ook mogen zijn, op een bepaald moment komen ze onvermijdelijk tot de constatacie dat een en ander niet meer van deze tijd is. Het lid heeft daarnaast ook al powerpointpresentaties gezien, die op die directeurs worden losgelaten en waarin zaken staan die absoluut niet zijn goedgekeurd door dit parlement. Zo zijn er leerkrachten die smeken om taalbad, terwijl nog in geen enkel pedagogisch advies van een koepel staat dat men dat kan inrichten. Recent heeft hij, samen met enkele andere collega's, nog een zeer interessant bezoek gebracht aan een school in Belsele en in Nieuwkerken waar er wel degelijk dergelijke taalbad worden ingericht, tot tevredenheid van iedereen. Dat staat dus echter niet in die adviezen en dat is dus minstens jammer te noemen.

Dit betekent meteen ook dat er soms wel degelijk middelen beschikbaar zijn, die echter niet efficiënt of effectief worden ingezet. Voor N-VA moet men ook dit aspect durven bekijken. Uiteraard zou iedereen meer geld willen, maar dat moet dan wel ergens vandaan komen. In de begrotingsaanpassing die recent werd doorgevoerd heeft geen enkele partij gevraagd om middelen van een post naar een andere post over te hevelen. Er zijn geen dergelijke voorstellen geweest. Ook de hier insgelijks al genoemde cao XI heeft het lid al een aantal keren aangehaald als voorbeeld van een slechte besteding van de beschikbare middelen. Het gaat daarbij uiteindelijk toch om 108 miljoen euro, waar de directeurs toch meer van hadden verwacht dan de kleine loonsopslag die er is gekomen voor iedereen. Daardoor is 85 miljoen al niet meer beschikbaar.

Verder sluit hij zich aan bij de tussenkomst van Kathleen Krekels aangaande de gelijkschakeling van de werkmiddelen voor kleuter- en basisonderwijs, ondersteuning directeurs basisonderwijs en dergelijke meer.

*Steve Vandenbergh*e repliceert dat sp.a desgevallend graag bereid is om de aangekondigde begroting mee te helpen opmaken. Normaal is dat echter geen taak voor de oppositie. Het is ook de eerste keer dat bij de behandeling van voorstellen van resolutie verwezen wordt naar toekomstige begrotingen. Hij herhaalt dat hijzelf en zijn fractie altijd de hand gereikt hebben aan de meerderheid om in debat te gaan over deze voorstellen van resolutie. Bij haar bezoek aan Bredene, naar aanleiding van het door het lid ingerichte symposium over het basisonderwijs, heeft minister Hilde Crevits overigens gesteld dat ze het een goed idee vond om over de partijgrenzen heen met alle fracties samen te zitten om een voorstel te doen dat financieel haalbaar zou zijn. Mee op basis daarvan heeft het lid de hand gereikt aan de meerderheid en maandenlang gewacht om zijn voorstellen van resolutie opnieuw te laten agenderen. Maanden aan een stuk is er gesteld dat er een tegenvoorstel zou komen, dat men zou samenzitten en overleggen. Maar ten langen leste is daar niets van in huis

gekomen en heeft men de zaak zonder meer gewoon opnieuw geagendeerd. Het lid vindt dit politiek en principieel niet correct. Het is ook niet correct tegenover de vele duizenden mensen die in het onderwijs staan. Dit gegeven kan men, wat men ook zegt, niet 'wegverklaren'. Diverse leden van deze commissie zijn zeer wel op de hoogte van de manier waarop dit alles verlopen is. Ze weten dat er vanuit sp.a bereidheid was om tot een voor eenieder aanvaardbaar én financieel haalbaar tekstvoorstel te komen. Wat de meerderheid hier nu zegt en doet is zijns inziens een zwakgebod. De beloftes die vanuit verschillende meerderheidspartijen werden gemaakt zijn niet gestand gedaan. Hij herhaalt dat dit vooral niet correct is tegenover al die leerkrachten en directeurs die wachten op een signaal van de politiek dat er stappen zullen worden ondernomen. Men had alleszins geen vijf maanden op de rem moeten gaan staan om dan net voor het reces te concluderen dat men gewoon het plan basisonderwijs zal afwachten. Dat is geen correcte manier van werken.

Jo De Ro antwoordt daarop dat er in de periode tussen het neerleggen van de voorstellen van resolutie – rond de jaarwisseling – en de vergadering van vandaag, bepaald niet louter is afgewacht. Er zijn al eerste stappen gezet in een aantal richtingen. Hijzelf en de collega's van de andere meerderheidsfracties hebben zich daar zeer positief over uitgelaten, hoewel individuele partijen op onderdelen de middelen misschien liever anders hadden zien ingezet. Maar ondertussen is er wel degelijk al werk verzet.

Mocht Open Vld niet geloven dat er de komende maanden een substantieel actieplan basisonderwijs zit aan te komen, dan zou zijn fractie wel degelijk heil zien in de voorstellen van resolutie. Maar als een stuk van de resoluties al in uitvoering is, terwijl een aantal andere zaken op komst zijn, dringt de vraag naar de zinvolheid van de voorstellen van resolutie zich toch op. Dit nog ter zijde gelaten dat het lid al heel wat resoluties heeft zien passeren, die op het einde van de rit geen enkel effect blijken te hebben gehad. Dit is een thema waarvan men op het einde van de legislatuur niet zal kunnen stellen dat er geen belangrijke en fundamentele stappen zijn gezet. Allicht zal niet alles geregeld zijn, maar dat valt met deze materie – gelijktrekking van middelen tussen twee onderwijsniveaus – ook niet te verwachten. Ook in het verleden is zulks nog al voorgekomen. Het lid verwijst dienaangaande naar de Polder- en Tivoli-akkoorden, waar over een periode van 15 à 16 jaar een nog in de vorige eeuw afgesproken gelijktrekking gerealiseerd is. Die gelijktrekking is twee regeringen geleden tot stand gebracht. Die traditie van graduele omvorming bestaat op onderwijsvlak dus wel degelijk en het is aan het parlement om erover te waken dat de regering effectief de nodige stappen zet. Indien dat niet zou gebeuren, kan dit parlement alsnog via voorstellen van resolutie of via interpellaties de nodige druk uitoefenen. Open Vld – dat toch de Vlaamse minister van Financiën levert – weet echter pertinent zeker dat er zeer ernstig gekeken wordt naar een aantal maatregelen die onder andere vervat zitten in de voorliggende resolutieteksten.

Jos De Meyer brengt de vele vergaderingen in herinnering waarin er al over deze problematiek gedebatteerd werd. Daaruit moet alleszins blijken dat de zorg voor een betere ondersteuning en omkadering voor het basisonderwijs door iedereen en dus ook over alle fracties heen gedeeld wordt. Dat er op vandaag niet voor de voorliggende resolutieteksten wordt gestemd – waarbij men inderdaad niet uit het oog mag verliezen dat een resolutie uiteindelijk slechts een resolutie is – vormt dan ook geen afstel. Uit de tussenkomsten van de verschillende fracties van de meerderheid heeft het lid alleszins begrepen dat er een duidelijk engagement bestaat om nog deze legislatuur belangrijke stappen te zetten.

Ter overweging geeft *Koen Daniëls* nog mee dat zelfs als de voorstellen van resolutie vandaag gestemd zouden worden, dit nog niet betekent dat er morgen

een oplossing zou zijn voor een aantal problemen die hier uitvoerig zijn besproken. Een resolutie is immers niet meer dan een oproep aan de Vlaamse Regering. Om zaken concreet aan te pakken is er geld, regelgeving en een planmatige aanpak nodig. Er is dus wel degelijk een plan basisonderwijs nodig. Daarop wil de N-VA-fractie maximaal inzetten. De gesprekken daarover zijn ook lopende, met de sociale partners, met de scholen, met alle participanten. Die hebben elk ook hun klemtonen. De dynamiek die zich daar op dit moment voordoet moet men niet doorkruisen met de hier voorliggende voorstellen van resolutie. Het staat voor de N-VA-fractie en haar parlementairen hoe dan ook als een paal boven water dat deze legislatuur niet kan worden afgesloten zonder dat er al een aantal maatregelen genomen zijn en zonder dat een aantal maatregelen in het vooruitzicht zijn. Dienaangaande wil de N-VA er heel zeker van zijn dat die middelen ook effectief terechtkomen waar ze moeten terechtkomen, zijnde in de school en in de klas. Dat is de inzet van de discussie. Als het plan basisonderwijs er is, zal N-VA dit zeker en vast nauwgezet bekijken.

Met een verwijzing naar de Ronde van Frankrijk die dra van start gaat, laat *Steve Vandenberghe* opmerken dat iedereen hier vrolijk rond de kwestie aan het fietsen is. Hij heeft immers nog altijd geen antwoord gekregen op de vraag waarom men, nadat sp.a is ingegaan op de vraag van de meerderheidspartijen om de behandeling van de voorstellen van resolutie uit te stellen, niet rond de tafel is gaan zitten om tot een gemeenschappelijke tekst en een gemeenschappelijk plan te komen. Het lid heeft hier herhaaldelijk naar gevraagd en in antwoord daarop heeft men hem dit maandenlang beloofd, om de zaak dan finaal af te ketsen. Er is dus zelfs geen kans geweest om over de partijgrenzen heen rond de tafel te gaan zitten, hoewel het erop leek alsof men over alle fracties heen overtuigd was van de nood om in te grijpen. Dat men dat overleg zelfs geen kans heeft willen geven, ligt het lid zwaar op de maag. Hij herhaalt dan ook de waaromvraag.

Jo De Ro betwist deze zienswijze. Hij wijst erop dat de voorstellen van resolutie rond de jaarwisseling 2017-2018 zijn ingediend. Normaliter worden zo goed als alle voorstellen van resolutie van de oppositie weggestemd. Hier is vanuit de meerderheid de keuze gegeven om de voorstellen van resolutie onmiddellijk te agenderen, met wegstemming tot gevolg, dan wel de behandeling ervan uit te stellen om rond de materie aan de slag te gaan. In dat laatste geval was een gemeenschappelijk resolutievoorstel één van de mogelijkheden, een veel betere optie voor de mensen op het terrein was echter dat er ondertussen al concrete maatregelen genomen zouden worden. Een aantal elementen die in de hoorzittingen van 31 januari en 22 februari 2018 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1369/2) naar voor zijn gekomen, of die in de teksten van de voorstellen van resolutie vervat liggen, hebben ondertussen al deels of volledig gevolg gekregen in beleidsbeslissingen en worden al uitgevoerd. Zaken in uitvoering brengen kan bezwaarlijk als 'rond de pot draaien' worden aangemerkt. Van de andere elementen hebben alle regeringspartijen, bij monde van een of twee sprekers, hier bevestigd dat ze de komende weken en maanden op de tafel van de Vlaamse Regering zullen liggen en dat men er daarbij quasi zeker van is dat er op een aantal terreinen knopen zullen worden doorgehakt. Of dan ook echt alles geregeld zal kunnen worden kan men maar hopen. De indieners kunnen het dan spijtig vinden dat hun voorstellen van resolutie zullen worden weggestemd, maar evengoed zouden ze er verheugd over kunnen zijn dat, mogelijks deels mee door deze voorstellen van resolutie, deels door de druk van onderuit, toch al stappen gezet zijn.

Kathleen Krekels herbevestigt nogmaals dat het hele gegeven van het basisonderwijs, evenals de bezorgdheden van de directeurs, haar zeer nauw aan het hart liggen. Binnen de meerderheid is er dan ook gewikt en gewogen en is er nagegaan wat mogelijk was vooraleer bepaalde paden bewandeld werden. Net omdat deze materie zo belangrijk is, diende wat er in een eventuele resolutie-

tekst zou worden opgenomen, ook mogelijk en haalbaar te zijn qua uitvoering. In de voorliggende voorstellen van resolutie worden heel veel middelen gevraagd. Die moeten deels gezocht worden binnen de bestaande budgettaire ruimte, maar deels moeten er ook extra-middelen komen. Het zou volgens N-VA geen goede zaak geweest zijn om de mensen van het basisonderwijs, de directies, via het aannemen van een niet-uitvoerbaar resolutie, blij te maken met de spreekwoordelijke dode mus. Wat in een resolutietekst, dan wel in het plan basisonderwijs, zal worden opgenomen, moet gegarandeerd effectief uitvoerbaar zijn. De begrotingsbesprekingen voor 2019 zullen hierover uitsluitel moeten brengen. Dat is de reden waarom men nu niet wil meegaan in de voorstellen van resolutie, maar wil wachten op het plan basisonderwijs. Men wil dat mee uitwerken, om ervoor te zorgen dat het inhoudelijk gegarandeerd baten oplevert voor de leerkrachten en directies van het basisonderwijs.

Jos De Meyer vat samen dat er een duidelijk engagement van de meerderheidspartijen is om nog deze legislatuur tot een actieplan basisonderwijs te komen.

Steve Vandenberghe wil het debat niet nodeloos rekken. In haar tussenkomst benadrukte Kathleen Krekels dat moest worden nagegaan welke middelen voorhanden zijn. Dat was ook net de teneur van de belofte van de commissievoorzitster om te gaan samenzitten, kwestie van na te gaan wat wel of niet mogelijk was. Op een half jaar tijd is dat niet gebeurd. Voor wat dan het aangekondigde plan basisonderwijs betreft, zullen alle zeilen moeten worden bijgezet, of het zal een zaak worden voor de volgende Vlaamse Regering. En misschien zal men er dan nog minder vat op hebben. Het lid stelt vast dat men nu zes maanden verloren heeft, gedurende dewelke men tot een haalbaar plan had kunnen komen als men – zoals de belofte ook luidde – onmiddellijk rond de tafel was gaan zitten.

Als waarnemend voorzitter neemt *Koen Daniëls* akte van het feit dat er bij Steve Vandenberghe een zekere frustratie lijkt te leven ten aanzien van het optreden van de reguliere commissievoorzitter. Gezien deze wegens ziekte niet aanwezig kan zijn op deze zitting, kan ze hier ook niet op repliceren.

Steve Vandenberghe corrigeert dat hij de inspanningen van commissievoorzitter Kathleen Helsen net zeer positief inschat. Zij heeft immers wel degelijk haar nek uitgestoken om mensen rond de tafel te brengen.

Jos De Meyer vult nog aan dat het ook niet zeker is dat Steve Vandenberghe – wiens intenties in deze hij overigens zeer apprecieert – zicht heeft op alle werkzaamheden die hierrond ondertussen gaande zijn op het kabinet van de bevoegde minister.

3. Stemmingen

- 3.1. Stemming over het voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie betreffende het versterken van directeurs in het basisonderwijs verworpen met 8 stemmen tegen en 2 stemmen voor.

- 3.2. Stemming over het voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie betreffende het versterken van leerkrachten in het basisonderwijs verworpen met 8 stemmen tegen en 2 stemmen voor.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Jan DURNEZ
Koen DANIELS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

cao	collectieve arbeidsovereenkomst
hr	human resources
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
SES	socio-economische status
TADD	tijdelijke aanstelling van doorlopende duur